

DE MOEITE WAARD IN ONDERWIJSONDERZOEK

Mei 2025

Pas toe

wat kan werken
in je eigen praktijk
(kennisgedreven werken)

Kijk

naar je eigen praktijk en
handelen en wees bewust
van je kennis (reflecteren)

Ontdek

antwoorden op
kleine tot grote vragen
door ophoeken en
uitzoeken

Deel

zelf opgedane kennis
(eigen ontdekkingen
en ervaringen)
met collega's

Samenvatting van het artikel "Teaching to the test: Unraveling the consequences for student motivation" (Muth & Lüftenegger, 2025)

Het is examentijd in het voortgezet onderwijs. We springen weer met elkaar door de 'hoepel' die het voortgezet onderwijs kenmerkt. Dit heeft in de praktijk geleid tot Teaching to the Test. Deze week verscheen een artikel in Learning and Individual Differences over het effect van teaching to the test op leerlingmotivatie. En dat is best de moeite waard!

Theoretisch kader en onderzoeksopzet

Dit longitudinale onderzoek bij 1855 Oostenrijkse eindexamenleerlingen in het voortgezet onderwijs richt zich op de invloed van 'teaching to the test' (TTT) op leerlingmotivatie. Het is gebaseerd op de *Situated Expectancy-Value Theory* (SEVT), die stelt dat motivatie bepaald wordt door verwachtingen van succes (expectancy) en de waarde die een taak voor een individu heeft (value). TTT wordt vaak bekritiseerd als een vorm van repetitieve, toetsgerichte lespraktijk die intrinsieke motivatie zou ondermijnen. Dit onderzoek wilde nagaan of leerlingen TTT in toenemende mate waarnemen richting examens, en hoe dit hun motivatie beïnvloedt.

Onderzoek en bevindingen

Met behulp van latent change score models werd vastgesteld dat leerlingen TTT significant vaker waarnemen naarmate het examen nadert. Tegelijkertijd namen intrinsieke motivatie, belang en zelfeffectiviteit licht toe. Belangrijk is dat de toename van waargenomen TTT niet leidde tot een afname van motivatie — integendeel: een stijging in TTT correleerde met hogere intrinsieke motivatie, meer ervaren nut van het vak, en groter belang dat aan het vak werd gehecht. Er werd geen effect gevonden op de ervaren belasting (cost) of zelfeffectiviteit.

Conclusies en implicaties

In tegenstelling tot de heersende opvatting dat TTT leerlingmotivatie schaadt, laat dit onderzoek zien dat strategisch en tijdig toegepaste toetsvoorbereiding juist motiverend kan werken. Het suggereert dat motivatie niet alleen afhankelijk is van 'autonomie' of 'diepgang', maar ook van het gevoel van competentie en doelgerichtheid, vooral als het examen dichtbij komt.

Praktische aanbevelingen voor docenten in het voortgezet onderwijs

- 🌀 *Gebruik toetsgerichte lesmethoden strategisch en met mate:* Combineer expliciete examengerichte instructie met betekenisvolle contexten en afwisseling in werkvormen.
- 🌀 *Maak toetsdoelen expliciet:* Benoem waarom bepaalde vaardigheden belangrijk zijn voor het examen én voor het vervolgonderwijs of de praktijk.
- 🌀 *Verbind toetsvoorbereiding aan zelfvertrouwen:* Door leerlingen goed voor te bereiden op toetsformats (bijv. voorbeeldvragen, strategieën), kunnen zij meer vertrouwen ontwikkelen, wat hun motivatie versterkt.
- 🌀 *Wees niet bang voor motivatieverlies bij TTT:* Mits goed toegepast, blijkt toetsgerichte instructie motivatie juist te kunnen bevorderen, vooral in examenjaren.

